

✠ POAŽŇAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOŮ

8. číslo

Budyšin, awgust 1973

Lětnik 23

Knježe, póscel nam ducha wěrnosće, kotrehož je nam Wótc slubił

(z modlitwy na njedźeli Exaudi)

Z předowanja na Serbskim cyrkwinskim dnju w Husce / Tekst: scénje Jana 15,26–16,4

Čas přindže, zo, štož was mori, budže sej myslić, zo z tym Bohu služi. Z tutymi slowami chce Jězus přihotować swoju wosadu na přichodne nuzy.

Dwoje připowěda tu Jězus wosadže: Wona dóstanje wot njeho swjateho Ducha, wot swěta pak budže přesčěhana. A to je hač do džensnišeho dnja to žiwjenje wěrjaceho

strowe, zo by so mlynski kamjeń na jeho šiju powěsył a so do hlubiny morja potepil.“ (Mat. 18,3–6) Čehodla tajke słowa? Čehodla tajke wuzběhowanje džěsca? Jězus pytaše mjez čłowjekami dowěru. A namakal je ju najčisćišu pola džěci. Tak ma džěco za příklad dowěrjenja. — Je džensa hinak? Dowěra mjez čłowjekami džensa chětro pobrachuje.

kiž wot Wótca wuchadža, njeha nas jenož tróštować, hdyž mamy njeprawdosć znjesć. Jako prawiznik chce nas zastupować. Čłowjek sam ze sebje njewě, što je wěrnosć a lža, prawda a njeprawda. To pokaza nam wšědnje njewěstosć swěta a tych, kiž su za porjad zamołwići. Wosada Chrysta ma nadawk, na swěće Božu wěrnosć a prawdosć wobswědčić. To zbudži wězo hněw a hanjenje ze storny swěta, da wojowanje mjez wěrami nastać. Ale Swjatki nam pokazaja, što swjaty Duch zamóže. Twarjo na móc swjateho Ducha, čehnjechu wučomnicy jako swědkojo tuteje wozbožowaceje a wumóžowaceje wěrnosće swoje puće do swěta, dobywachu a přeswědčachu. Stupmy tež na tutón puć a dajmy so čěrić jenož wot mocy swjateho Ducha. Hamjeń. P. A.

Ew.-luth. Boži dom w Golešowje

woznamjace. Swjaty Duch sylni nas, zo móžemy tu jako wosada wobstać. Přesčěhanja na swěće wubudža nas z liwkosće a zasparnosće a dawaja nam čím pilnišo pytać přezjednosć z našim Knjezom. Swjaty Duch nima nič noweho prajić a wuskutkować, ale ma na swěće dopjelnić Jězusowe słowa a skutki, Wón ma wěrjacych dopomnić na to, štož je Chrystus prajil. Puć do wšěch wěrnosćow je přeco wróćopuć k tomu, kiž je puć, wěrnosć a žiwjenje.

Exaudi! To rěka: Knježe, wuslyš naše próstwy wo swjateho Ducha! Najprjedy wo ducha džěcatstwa. Čehodla džěcatstwa? Njejsmy dorosćeni? Poslušajmy na Jězusa. Wón džeše: „Jelizo so njewobroćiće a njebudžeće kaž džěci, njepřindžeće do njebieskeho kralestwa. Štož so tohodla sam poniža kaž tuto džěco, tón je najwjetši w njebieskim kralestwje. A štož tajke džěco přijima w mojim mjenje, tón mje přijima. Štož pak pohóršuje jednoho z tutych małych, kiž do mnje wěrja, tomu by było

Swjaty Duch pak tworí dowěrjenje. Dale: Džěco pyta škit a wuchowanje. Čłowjek swěta měni, sej sam to přez rozum a mudrosć wudobyć. Ně, při tym wostanje: „Kotrychž duch Boži wodźi, či su Bože džěci.“

Exaudi! Knježe, wuslyš naše próstwy wo ducha zjednoćenstwa! Před Bohom smy wšitcy runoprawni. Jedyn kaž druhí. Zo móžemy to swětej pokazać, tomu je lubosć trěbna. A wona je dar swjateho Ducha. Tajka lubosć njepyta to swoje, ale je scěrpana a dobročiwa, njeje zawistna a samopašna, njeda so rozhněwać, ale wodawa. Jenož přez nju rosće zjednoćenstwo Božich džěci tu na zemi. Přez wodawacu lubosć služimy druhim čłowjekam, pobožnym a njepobožnym, wěrjacym a njewěrjacym. Do lubosće Boha wěrjaca a w tajkej lubosći žiwa wosada steji skrućena a znjese, hdyž „čas přindže, zo, štož was mori, budže sej myslić, zo wón z tym Bohu služi.“

Exaudi! Knježe, wuslyš naše próstwy wo ducha wěrnosće! Tróštar,

Bibliski postrow

při zahajenju Cyrkwinskeho dnja 2. praznika 1973 w Husce

Ja wšitkich přítomnych, wosebje tež ekumeniskich a katolskich hosći, wutrobnje strowju a wítam z Ochranowskim heslom na džensniši džen:

„Moja wutroba je hotowa, Božo, moja wutroba je hotowa, zo ja spěwam a chwalu.“ Psalm 57,8

„Jedyn pak mjez nimi, jako widžeše, zo wón wustrowjeny bě, wróci so a chwaleše Boha z wulkim hlosom.“ Luk. 17,15

Dokelž mamy zaso našich drohich hosći z ČSSR mjez nami, cheu spytać to, štož smy runje slyšeli, hišće raz po čěsku přečitać:

„Hotovo jest srdce mé, Bože, hotovo jest srdce mé, zpívati a oslawovati tě budu.“ — „Jedyn pak z nich uzřev, že jest uzdraven, navrátil se, s velikým hlasem velebě Boha.“

A to chcemy tež na lětušim cyrkwinskim dnju tu w Husce kaž kóždy raz, mjenujcy chwalic a spěwac a Bohu Knjezež česć a chwalbu dawać, kaž so sluša. K tomu dyrbi naša wutroba přeco zaso hotowa, přihotowana, wotewrjena być. A wosebje kman je wona k tomu, hdyž je džakowana, kaž běše pola tutoho jednoho Zamariskeho. Jich džesac bě wustrowjenych přez Jězom Chrysta, ale jenož jedyn jenički běše so wrócił k Jězusej z wutrobu polnej džaka a chwalby. My móhli nětko wjele wo tym rěčec, zo je přeco zaso njeđzak swěta mzda, kaž přisłowo praji. Přeco zaso su čłowjekojo mjez sobu a Bohu napřeco njeđzakowni byli, my

sami druhdy tež do nich slušachmy. My pak, kotřiž smy tu, my mamy wšu přičinu, džakowni być, wšak směmy džensa a jutře na zwučene wašnje naš Serbski cyrkwinski dzeń wotměwać. My smy so dawno na to wjeselili, a nětko je zaso tak daloko, zo směmy so zhromadzić we wulkej swójbje, nic jenož serbskej, ale tež słowjanskej, do kotrejež wšitcy slušamy a w kotrejež dyrbymy a chcemy

přeco zaso nowy zwisk, nowe styki nawjazać, hdyž so mjez sobu wopytujemy.

Naš Serbski cyrkwinski dzeń je nam wosebity Boži dar, wšak zhromadźujemy so na nim wšitcy jako wot Chrysta wustrowjeni a wumóženi, kiž smy jemu za to wěčny džak winojći. Tohodla njech džensa a jutře wšo běži po rytmyje: „Bohu k česći a Serbam k wužitku!“ La.

Serbscy fararjo w Beskidach

Srjeda, 2. meje 1973

Džensa steji na našim programje: jězba do domu diakonisow w Dźiengelowje. Někak wćipni běchmy, što tam na nas čaka. Wo duchu tutoho domu swědčachu tu we Wapience energiska wjednica našeho refugija „Betania“ sotra Magdalena a čicha lubosćiwa sotra Irena, kiž nas tak derje w kuchini wobstaraše. Jako hosća domu běchmy na přenim dnju zeznali jako třecu sotru z Dźiengelowa diakonisu Lydiju. Wona pochadža z Mazuriskeje, ze znateje krajiny njeličomnych jězorow a rjanych ludowych rejow a spěwow. Sotra Lydija džěła w Cieszynje w statnej chorowni. Naši pólsky přeceljo běchu nam šeptnyli, zo so w Dźiengelowje w domje diakonisow njesmě kurić. Samo knjez biskop Dr. Wantuła, kiž hewak mójnje „pali“, tutón njepisany zakon džerži, hdyž je tam na wopyće.

Jězba nas wjedže přez rjany nalětni kraj najprjedy zaso do Cieszyna, hdžež naš luby přecel farar dr. Jagucki nas wočakuje. Wón jako předstejer a duchowny tutoho domu chce nas sam tam dowjesć.

Dźiengelow je mała wjes blisko českeje hranicy. Nimoměry rjenje leži w hórkatym kraju před Beskidami. dom sotrow je niske, jednore twarjenje. Swětły a přecelny hlada na nas z mnohimi woknami. Na wulkim dworje móžemy ze swojimi „Trabantami“ parkować a hnydom wobdźiwać krasne čerwjene róže, kotrež na čistych rabatach kćěja.

Hdyž zastupimy, je moja přenja mysl: kaž wšudžom w tajkich domach — lute swětlo a čistota! We wulkim předrumje postrowi nas „sotra předložona“ (wyša sotra). Wšitke sotry a šulerki běchu so zhromadźili, zo bychy hosći z Lužicy wohladali a postrowili.

Wjele prašenjow mamy — za džěłom sotrow a wukublanjom atd. „Sotra předložona“ nam lubje na wšo wotmołwja:

Dom w Dźiengelowje je tuchwilu jenički tutoho razu w Pólskej. Do wojny běchu hišće dalje w Łódži, we Wařawje a w Bjelsku. Přez wupučowanje Němcow bě ličba diakonisow spadła. — Šulerki přinđu do domu ze 16 lětami. Najprjedy maja jedne lěto tak mjenowane „diakonat“, wšty předpraktikum, potom wukublanje w hospodarjenju (rjedženje, šíce, warjenje atd.) a na to hłowne kublanje we wothladanju chorych. Z 18 lětami móžeja so swjećić dać. Jich pruwowanje so bohužel wot stata njepřipóznawa. Štož z nich chce w statnych chorownjach džěłać, ma hišće statny diplom zlozić.

Tež my mamy přiležnosć, ze swo-

jeje domizny powědać a na prašenja wotmołwjeć.

„Sotra předložona“ wjedže nas přez dom. Jednotliwe stwy maja bibliske mjena „Ebn Ecer, Hebron, Kafer-naum“. Wšudžom je tak čiste, zo „móhl ze špundowanja jěsć“. Wězo

Diakonisy z fararjom drom. Jaguckim w Dźiengelowje.

dyrbimy so do hóstneje knihi zapisać, kaž wšitcy druzy do nas. A tam běchu hižom wuznamni hosćo pobyli!

Za blidom nazhonichmy pólsku wulku hospodliwosć. Wuběrna kuchina a wysoka kultura hospodowanja. Kaž w zańdženych časach na hrodach, tak wuhotowachu sotry a šulerki za nas koncert na mandolinach, gitarach a piščalkach z rjanymi spěwami.

Ale naš čas chwata, a chcemy sej tola hišće wjele wobhladać. W zahrodze zady doma wšo krasnje kćěje. Z něhdušeje bróžnje je so wutwarila na dobre, zbožowne wašnje kapala, dostojny Boži dom. Tam so pomodlimy a prosymy Boha wo žohnowanje a měr za Dźiengelowske ewangelske wustawy, za pólski narod, za naše serbske wosady a cyły swět.

Derje, zo tam fotografowachmy. Tak móžemy wam pokazać na wobrazu našich lubyh hosćićelow, kotrymž smědžachmy při rozžoňowanju hišće zaspěwać někotre serbske ludowe spěwy.

Ze słowami ani wuprajic njemóžemy, kak derje je so nam tam spodobalo. Tam nas wobdawaše strowy, pobožny duch.

Sotra šoferka — wušiknje a elegantnje wona wjedže módry VW-kombi — nawjeduje naš mały konwoj na puću k druhim domam wulkeho kompleksa w Dźiengelowje. Tež wona je z Mazurow. (Skoro sym so do rjanych, šwižnych mazurkow zalubowała, kiž móžeja ze swojich módrych woči tak šibale a mudrje so smjeć.)

Nětko zastupimy do nowoho domu za sotry „wuměnkarki“. W modernej wuhotowaných stwach so tam derje čuja. Přijomne balkony a kuchina ze wšem komfortom! Derje, zo móža sotry po lětach swěrneho džěła tam na stare dny wotpočować.

Po horje dele zawinjemy do domu za starych, hdžež so sotry a šulerki sprócniwje staraja wo jim poručenyh. Hišće maja w Dźiengelowje dosć personala.

Čas wopyta je so minyl. Sotře šoferce a bratřej fararjej drej. Jaguckemu prajimy „Božemje“ z džakownej wutrobu. Na jězbe do Betanie so rozmołwjemy wo bohatych začičách tutoho dnja. Wjele radosće a lubosće je so nam wopokazało. To je hnada! Renata Kralec

Před polsta lětami

Po jutrach 1923 přeńdžech ja ...

Takle to je: čłowjek hrjeba w swojich dopomnječach a powěda wo nich w měnjenju, zo to drugeho wězo zajimuje, što je wón takle wšo nazhonił. Kóždy ma sam sebye za srjedzišćo wšeho swěta a wšě časy wón po sebi měri. Štož je w swojich młodych lětach měł a widzał, to bě wězo dobre abo tola lěpše hač nětčiše „zle časy“.

A runje chcych zaso wo swojich naziwjenjach rěčeć. Njech je mi to džensa hišće raz dowolene. Mi wšak njeńdže zawěrnje jenož wo mnje a moje žiwjenčko, ale zo bychmy so zhromadnje toho dopominali, štož tehdom bě.

Potajkim: Po jutrach 1923 přeńdžech ja z wjesneje wokoliny jako dwanaćelětny hólčec do města, do Budyšina na wyšu šulu. Swoju módru měcu sej stajich z wěštej hordosću a sym ju tak tež wosom lět nosyl.

Styskało wšak so mi je tež druhdy. Tak móžeš so stać, zo wosrjedž hodžiny zabych wučerja a šulu docyła a hladač přez murje a widžach w njesměrnej dalokosći mać na kolonamaj len plěć. Kak njerady běch tole wostudle džělo měł. A nětk tam w dźach sam sebye pódla maćerje klečo z wulkim fukowym šórcuchom. Nalětnje slóncó njepali horco, ale tak rjenje wohrěwa. Mać mje chwali, zo jej pomham. „To wjele wučini, hdyž ze mnu plěješ. Štož ty činiš, to njetrjebam ja.“

Přez sylzy so nadobo dohladach wučerja přede mnu stejo.

Sobotu připołdnju pojedžemy zaso dom, my tři: mój starši bratr Pawoł, susodźic Kurt a ja. Hač do njeđeje popołdnja w 5 hodž. budžemy doma. Potom budžemy zaso so rozžoňować dyrbjeć. Mać pónđe hač přez zahrodu z nami, nan hač do Wulkich Ždžarow, zo by mi wulki nachribjetnik pomhał njesć. Njemějachmy wšak jenož čiste šaty, ale tež jedyn cyły

wulki, kulojty, samopječeny chléb, kusk butry za sebje a jedyn punt butry za měščanskeho wuja. Wuj nam zaplaći butru pjatk popołdnju, zo bychmy sebi jězdženku do Wulkich Zdzarow kupić móhli. Njedzela tola dawno hišće njebě přewidzeć, što bude jězba kónc noweho tydženja plaćić. 70 000,— hr? Abo hižom přez 100 000,— hr? A pozdžišo smy miliony a miliardy za jězdženku plaćić dyr-

bjeli. Tohodla potajkim butru za wuja.

Tuž bě nachribjetnik za mnje małego, šwižneho hólčika dosć čežki. Derje, zo mi nan pomhaše. Wón wšak to cyle rady činješe. Snano sebi wón tež něšto wědžeše na to, zo ma dweju synow na šuli. Njeh je měł tele hordostne mysle. Wón wšak hewak njebě ze zbožom a bohatstwom posypany.

Fischer, Kurt - geb. 1941 - Kleinkind

Tak steješe na jednym kófru z bělej barbu napisane, kiž tam za škleńcu w KZ Oświęcimje z nimoměry wjele druhim ležeše. Kurt by džensa 32 lět stary był, kaž mój bratr Arnošt. Hdže pak wón je, jeli zo je snadź hišće mjez žiwymi? — Widžu jich tam w kolonje ćahnyc, tych małych, bědných, chorych a mrějacych. Čehodla njeběch ja mjez nimi? Běch tola tehdom runje tak stary!

Mje přewodžeše duch tutoho „małego bratra“ přez wšě rumnosće. Kročele klinčachu přez wosamoćene čeže — wone so pak w mojej duši zesylničahu a mējachu stotysacore echo a samo stonanje tutoho małego hólca wobjimachu.

„Liebe Mutti! Mir geht es gut und ich bin gesund. Geprüft 9.“ Njeby to móhl list našeho małego bratra być, kiž je nětko na scěnje we wulkich pisnikach čitać? Što to wšo njerěka „geprüft“? Wšo, štož je so tu stało z małyimi a wulkimi, to bě „geprüft“, wot nacionalsocialistow, wot tych, kiž so jich bojachu, wot čłowjekow, kiž myslenje „mudrišim“ přewostajichu a tak dale. Wšo, štož je so w Auschwitzu stało, bě statej prawo, to wšo bě wot stata přihotowane a postajene tym, kiž hinak myslachu, hač sej to stat přeješe.

Duch małego bratra mi — po wosom lětach stejach zaso tu — zmóžni, zo widžach: Duch Auschwitza njeje so zhubił, njeje zničeny, ale wón je jenož druge, snadź hišće surowiše formy w swěće přiwal. Bohužel njemóžeše mi Kurt Fischer wjace přeradžić, što

je so z nim stało. Ja pak myslach na wšo, štož je nacionalsocializmej w našich dnjach tak nimoměry blisko.

Kak je tu nacionalsocialistiska ideologija našich bratrow a naše sotry wumocowała?

Móžno, zo bě ta mała košulka we witrinje jeho. Kak rjenje wušita, z lubosću debjena! Móžno tež, zo bě tón mały črij jeho, kiž tam nětko wosrjedź wulkeje hromady ležeše. Běchu to tam jeho hrajkki? „Muzej“ tam při zastupje steješe, ale za mnje bě tu wšo polne žiwjenja, wšo tu rěčeše, protestowaše, stonaše, zakliwaše, prošeše.

Mój mały bratr mi hišće praješe, zo tola njebych jenož tu swoje sylzy přelał, ale zo bych swoje žiwjenje za to z Božeje ruki wzał, zo njebychu čłowjekoj wjace telko mocy dóstali a měli, zo bych swoje žiwjenje zasaďzil za to, rozbić wšu čertowsku móc čłowjekow, zo bych wšo činił, čłowjekam móc wzać, kiž jim njesluša.

Sylzy małego bratra padachu na zemju Auschwitza. Wón widžeše wšu surowosć a wšu nječłowjeskosć tu a tam, wón widžeše słabosć, njerozsudženosć, bojosć wo žiwjenje a w žiwjenju. Móžno, zo widžeše samo wšěch mortwych, kiž běchu so po Auschwitzu elektriskich płowow dotknili, kiž běchu na miny stupili a so zatřělili, spytajo nazy do žiwjenja čeknyć. Wón widžeše moju bojosć před rizikom a wón plakaše.

Tak wón mje přewodžeše přez krematorij do žiwjenja. Ale jeho kófer, tón tam wosta. Ty chceš najskerje

Za tutym płowom je mały třilětny Kurt Fischer zahinył.

wšo to jako čežki són wotbyć. Ty maš dosć wot tuteje „propagandy“. Nochcu će hněwać. Chcych jenož na tutoho małego bratra dopomnić, kiž so žedžeše a žedži za žiwjenjom, za pruhami slónca, za swětlom žiwjenja, za runoprawosću, wěrnosću a sprawnosću. Zo njeby tola zaso wina był na njezbožu małych bratrow! Měj zrozumjenje za to, zo su druzy hinaši, a njespytaj jim swoje mjenje abo wjace dobre mjenjeje nanuzować. Puć do dušineje nuzy Auschwitza je jara krótki. My zasudžimy druhich jako „židow“, tych, kiž su a mysla hinak hač my, nimoměry spěšnje. A myslimy sej, zo smy a mamy při tym polne prawo. Tola tu so pokaza nacionalsocializm, kiž w swojej nadutosći druhim měry a mysle diktowaše.

Wón, naš bratr, je nam wodał. Jeho žiwjenje a jeho kónc njeh nam pokaza, zo je Auschwitz nětko hižo problem swěta. P. W.

Katolska cyrkej w Dragomyšlu. — W Bibliji (2. Mójz, 26) je nadrobnje wopisane, kajki ma stan za Božu křinju być. Hdyž izraelski lud po puscínje pućowaše, njemóžeše wězo žadyn kamjentny templ měć. Architektura tutoho noweho Božeho domu chce nas dopominać, zo na zemi žane wobstajne městno nimamy. Cyrkej je podobna na wulki stan.

Ameriski biskop chcyše něšto wo Serbach slyšeć

Biskop dr. Marshall z New Yorka (USA) wot Lutherskeje cyrkwyje w Americe pućuje tuchwilu z generalnym sekretarom Mau po NDR a susodnych krajach a prošeše prezidenta našeje Sakskeje synody, zo by móhl něšto wo lužiskich Serbach zhonić. Tak so nedzela 22. 7. 1973 z ameriskimaj hosćomaj w Budyšinje zetkachmy. Ze mnu běchu tři lube Serbowki a jedna holčka ze Židžinoho we Wojerowskej drasće a br. Zeißig z Trjebina bě z třomi Serbowkami w Slepjanskej drasće přijěl. Biskop Marshall méješe wulki zajim za nas a powědaše wo słowjanskich wosadach w New Yorku a bě mjenjeja, zo je tamna „windish“ wosada jeho cyrkwyje našeho pochada. My jeho prošachmy, naše postrowy słowjanskim křesćanam sobu do Ameriki wzać.

Bóh knjěz je přitomny

W poslednim času bě mi hubjenje. Ja chcych to po možnosti zamjelćec, wosebje před žonu. Ja wědźach, zo so potom započinje rudzić a mje namołwja so dać lěkować. A ja tak jara njerady chodžu k lěkarjej. Snadž tohodla, dokelž so hակle pola lěkarja chorosć wukopa, snadž tohodla, dokelž dyrbbju tam hodžiny dołho čakać. Tuž so rozsudžich, być sam swój lěkar. Zelo sej naparich, hladach so w jědži, a mi so zdaše, zo so ze mnu po něčim polěpšuje.

Tamny njedobry wječor přińdže. Jako sebi wobhladachmy program w dalokowidže, začuch nadobo njesměrnu bóľ. Ja zblědných zuby zakusuju. Bórže so to wospjetowa. Ja so lehnych na konopej. Hdyž žona widžeše, što so stawa, so dołho nje-komdžeše, ale zawoľa hnydom po lěkarja. Za hodžinu tu hižom bě. Po přepytowanju přikaza, zo mam so nablaku podać do chorownje. Tam mi dachu někajke srědky přećiwu bolenam a položichu mje do loža. Ból pomału popušćowaše. Skónčnje wusnych.

Na druhu dzeń — njedzelu — bě mi hižom cyle derje. Popođnju přińdže mjez druhimi wopytowanymi tež moja žona a naša starša džowka Irena. My mamy hišće druhu džowku Ewuniju a jednolětneho synka Měrćina. Ja sypach trochu žortować, zo bych swoju starosćiwu Chrystynu změrowaľ. Irenu pak prošach, zo by dom doběžala po Bibliju. My však blisko chorownje bydlimy. Po štwórej hodžiny bě Irena wróćo. Bibliju položi na moje nócne blidko.

Dwě hodžiny wopyta běštej bórže nimo. Zwónć zaklinča připowědžejo, zo maja so wopytowanjo wotsalić. Woni počachu so rozžohnować a wuńdžechu z chorownje. Něk bě zaso čišina w našich rumach. Tak budže to hać do přichodneho wopyta — hać do srjedy.

My tři běchmy znowa sami w swojej nic přewulkej stwě. Ja běch zbožo měľ, zo bě runje w tym času w tutej stwě ložo prózdne. Tuž nje-přińdžech do wulkeje, powšitkowneje rumnosće. Ze mnu přińdže tež muž trochu šery wlosaty na štyrceći lět stary, snano tež młóđši hać ja. Ja sym 36 lět stary. Hdyž běchu hosćo wušli, zrumowachmy swoje nócne blidka. Ja wzach Bibliju do ruky, zo bych w njej počitaľ. Dyrbbju však so wuznać, zo husto do njeje njehladam kaž druzy w mojej starobje. Ja však mam maľo časa na to — a snano tež maľo lošta. Štož hewak nječinju, móžu něk w ložu nachwatać. Ja běch nazhoniľ, zo to w tajkich časach wuběrnje pomha. A to nic jenož mi! Hdyž běch jednaće lět, přežiwichmy w swojbe tragediju. Mój dwě léće starši bratr bě wumrěľ. Zadwělowanje mojeju staršeju, wosebje našeje maćerje, bě wulke. Hdyž mać plakaše, a ja ju njemóžach změrować, wzach Bibliju a z njeje wótre čitach. Wona přesta plakać a posluchaše kedźbliwje na moje čitanje. Po studijach, hdyž běch sam swoju swojbu založil, wuńdžech ze staršiskeho domu. Hdyž so do Česina přesyđlichmy, dóstach woť maćerje do kože zwjazanu Bibliju. Ja sebi myslu, w njej čitać pomha kóždemu.

Tele moje přemyslowanja přetorhny mój starši towarš.

„Jelizo so njemyľu, čitaće w Bibliji!“

„Haj!“ — wotmoľwich a čakach, zo mi wón wujasni swój njewočakowaný zajim na mojim čitanju w Bibliji.

„To so tak porědko stawa w našim času, zo dyrbbjach dodać ‚jelizo so njemyľu‘. Ja widžu, zo sće wy wěrjacy čłowjek. Ja mam tež Bibliju při sebi. Wona je moja luba wječorna lektura. Jara so wjeselu, zo budu z wami so móc wo tej wěcy rozmoľwjeć. Waše wudaće je rjane. Móžu sej jo wobhladać?“

„Wězo!“ — a podawam jemu swj. Pismo.

Wón sej ju ze zajimom wobhladowaše.

„Prošu wodajće moju wćipnosć: Wy drje sće ewangelski, přetož maće Gdanskú Bibliju, ewangelske wudaće. Wěsće je wona za was drohe dopomnjeće, přetož na přeněj stronje steji wěnowanje.“

„Wězo! Wot maćerje ju dóstach, hdyž staršiski dom na přeco wupušćich.“

„Zawěrnje ja sym ewangelski“, pokročowach w swojej řeči. „A Bibliju sym pod dosć njewšědnymi wobstojnosćemi dóstaľ. Hdyž chceće, chcu wam skrótku stawiznu powědać.“

„Rady chcu na was posluchać.“

„Hakle po wójnje sym do Česina přišoľ. Ja pochadžam z Kongresneje Pólskeje, ze Żyrardowa. Za čas němskeje okupacije bydľach z přiwuznymi we Wařawje. Bórže so zeznach z hólcami ze susodnych twarjenjow a prez nich přińdžech do partizanskich kruhow. Ja běch w skupinje, kotraž wojowaše w Starym měsće. Nimo mje běše w našej skupinje hišće jedyn ewangelski. Wón bě někak pjeć lět starši hać ja. Nichtón so njeđiwaše, zo so wón wo mnje staraše. Kotřiž pozdžišo do našeje skupiny přińdžechu, mējachu naju za bratrow. Stajnje mój hromadže džeržachmoj, a wón bě za mnje wprawdže tón starši bratr. Pětr wón rěkaše. (Pokročowanje scěhuje)

Njeswaćidlo. Naš swěrný kemšer Jan Grofa z Chasowa je pjatk do swjateho Jana sćicha w Boze wusnyľ w 86. léće swjeho žiwjenja. Dwě hodžiny do swjeho smjerće je hišće při jasnym rozumje hromadže ze swojimi domjacyimi swj. Bože wotkazanje swjećil.

Jan Grofa běše markantna wosoba našeje wosady. Šěsć lět je jako cyrkwinski předsteyer sobu wuradžował wo lěpše našeho cyrkwinskeho žiwjenja. Swěru je so staraľ, zo móžachmy swój Boži dom po wójnje znowa natwarić. Ze swojimi bohatymi duchownymi darami bě nam wažny radźičel.

Jan Grofa bě wědomy Serb. Tohodla smy jeho tak wosebje lubo měli. Rady je mjez nami byl na našich serbskich cyrkwinskih schadžowanjach. Jako serbski křesćan je so stajnje wuznawał ze słowom, z dobrymi skutkami a ze šćedriwymi darami.

Jan Grofa je wušoľ do Božeje wěćnosće. Na jeho městno je stučil tak

dospołnje w duchu swjeho nana Arnoši Grofa.

Štó stuči jónu na twoje městno?

Jako křesćan?

Jako Serb?

Njeswaćidlo. Naš létušy wosadny žnjowodžakny swjedžen změje 26. 8. (serbske swjedženske kemše 8.30 hodž.) swój wosebity raz. Před 25 lětami smy žnjowodžakny swjedžen jako přenju Božu službu w znowanatwarjenej cyrkwi swjećili. Cyrkej však njeliči po lětach a tež nic po lětdzesatkach, ale po lětotkach. Dokelž pak je nam čas po wójnje tak jasnje w pomjatzku ze wšěmi swojimi nuzami, budžemy tutón jubilej džakowni swjećić.

Tehdom před 25 lětami však so nam podobnje džeše kaž Židam, hdyž po Babylonskej jatbje swój znowanatwarjeny templ poswjećichu. Jedni plakachu z wjeselosću, zo mējachu zaso Božewobyđjenje na swjatej horje. Druzy plakachu ze zrudobu spominajo na hordoznu krasnosć přjedawšeho Salomonowego templa. Kak rjany běše tola Njeswaćanski Boži dom byl, kiž bě tehdom před třomi lětami na samym kóncu hróžbeje wójny mjez frontomaj so spaliľ! Chuduški bě porno tomu znowanatwarjeny. Bjez byrglow! Bjez zwonow! Bjez řubjow! Bjez cyrkwinskih řawkow! Wosadni běchu sej sami swoje stólcy přinjesli. To bě wam zajimawa zběrka ze wšěch možnych časow. Bjez woľtarja! Kamjentny woľtar drje njebě dospołnje zničeny, ale wón stejše za deskowanej scěnu. Za woľtar bě tam mócne blido ze syreho chójnoweho drjewa stajene.

Při wšej chudobje pak smy so wutrobnje radowali. Wulki nadawk, přewulki nadawk za naše slabe mocy, Boži dom znowa natwarić, bě so nam poradził, zo so sami džiwachmy. Haj, z nadawkami rostu mocy! Nowe duchowne žiwjenje bě mjez nami wotućilo.

A džensa?

Po 25 lětach změjemy létsa swój drohotny kamjentny woľtar zaso wudospołnjeni před sobu. Hać dotal mējachmy jón bjez „wěry“ a bjez „nadźije“. „Nadźija“ drje tu hišće po wójnje běše, ale čětro jara wobškodžena, zo dyrbbjachmy ju do Drježdžan na wuporjedjenje dać. „Wěru“ léta dołho podarmo pytachmy, doniž skónčnje tola někotre zrudne řrjopy woť njeje njenamachachmy. „Wěru“ dyrbbjachmy sej nowu skazać. Létsa k žnjowodžaknemu swjedženju je nam řezbar slubiľ, zo budže „wěra“ hotowa.

Létsa wuporjedžamy wěžu zwonka. Přeco zaso so nas přešaļa, hać nochcemy wěžu w starej řranosći znowa natwarić. Naša cyrkkej ze swjetej prowizoriskej wěžu ma tak njespokojacy, njehotowy napohlad.

Wona wostanje hać na další přichod, kajkuž smy po wójnje sebi ju zhotowili. Njech je wona Chrystowej cyrkwi wobskoržowacy symbol.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jónkróć za mēšac z lilencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Řjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hrowny zamówtly redaktor: superintendent Gerhard Wirth — Njeswaćidlsk. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, Čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1411)